

Vekslingsmodeller for fagopplæring

Vekslingsmodeller innebærer å organisere opplæringen slik at den veksler mellom skole og bedrift gjennom hele opplæringsløpet. Dermed får elevene og lærlingene tidligere kontakt med arbeidslivet og deltar i reelle arbeidssituasjoner i faget.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 23.09.2020

Hvorfor vekslingsmodeller?

- Elevene/lærlingene får tidligere kontakt med reelle arbeidssituasjoner i lærefaget. Det kan være motiverende for mange.
- Bedre sammenheng mellom opplæringen i skole og i bedrift kan gi bedre læring.
- Elevene/lærlingene beholder skolemiljøet sitt når de er i bedrift, og kan fortsatt ha kontakt med medelever, lærere og skolens støttesystem.

Hovedmodellen for yrkesfag er to år i skole etterfulgt av to år i bedrift (2+2-modellen). Vekslingsmodeller skiller seg fra dette ved at læretiden starter tidligere og opplæringen i skole og i bedrift veksler oftere. Ellers er opplæringen lik som hovedmodellen ved at den går over fire år, har samme læreplan og samme fordeling mellom fellesfag og programfag. Mengden tid i skole og i bedrift er også den samme som for hovedmodellen.

Hvordan fungerer vekslingsmodeller?

Det finnes ikke en standardisert organisering av vekslingsmodeller. Modellene utvikles lokalt. Fylkeskommunene kan godkjenne lærekontrakter og opplæringskontrakter som inneholder en annen

organisering av opplæringa enn den som er fastsatt for faget. Dette inkluderer lærekontrakter der opplæringen i skole og bedrift skjer i en annen rekkefølge enn det som følger av læreplanverket. Lærekontrakten må beskrive hvordan opplæringen skal organiseres. I vekslingsmodeller er det vanlig å tegne lærekontrakter i løpet av første eller andre opplæringsår. Avtale om vekslingsmodeller skal følge §6A-7 i forskrift til opplæringsloven.

Hvis fylkeskommunen vil ta i bruk vekslingsmodeller der det blir nødvendig å endre fag- og timefordelingen før det tegnes lærekontrakt, må dette gjøres innenfor regelverket om fleksibilitet i fag- og timefordelingen.

I vekslingsmodeller må lærere og instruktører samarbeide. Opplæringen de har ansvar for må flettes sammen og de må kommunisere om elevenes og lærlingenes utvikling. Dette gjør at skole og bedrift får et større ansvar for å se hele opplæringen fram til fag- og svenneprøve i sammenheng.

Gode erfaringer

Erfaringer med vekslingsmodeller viser at de skaper sterkere samarbeid mellom skole og arbeidsliv. Mange verdsetter den støtten og de nye perspektivene samarbeidet gir. Elever og lærlinger som får opplæring gjennom vekslingsmodeller er i hovedsak fornøyde. De opplever økt motivasjon og at de får en bedre forståelse av opplæringen som gis.

Erfaringene viser også at det er arbeidskrevende å utforme, etablere og gjennomføre vekslingsmodeller, og at det er viktig å forankre modellene godt blant alle parter som skal samarbeide om opplæringen. Klar ansvarsfordeling og gode forventningsavklaringer er viktig for å lykkes.

[Les mer om erfaringene i en evaluering fra Fafo](#)

Hvem passer vekslingsmodeller for?

Vekslingsmodellene har ikke en definert målgruppe. Modellene er en del av fleksibiliteten i fag- og yrkesopplæringen og gir mulighet for å tilpasse opplæringen til elevenes og lærlingenes ulike ønsker og behov, og til ulike behov i arbeidslivet.

Modellene kan være gode for ungdom som ønsker seg tidlig ut i arbeidslivet og som tidlig i utdanningsløpet har valgt lærefag. Det er viktig å være oppmerksom på at det kan være krevende å gå tidlig ut i arbeidslivet, og at deltakere i vekslingsmodeller får en litt annen skolehverdag en flertallet på skolen.

Modellene kan også være egnet for distriktene, for små fag og de kan tilpasses voksne.

Rettigheter for elevene i vekslingsmodeller

Elevene i vekslingsmodeller har samme rettigheter som elever som følger 2+2-modellen. Elevene har rett til å fullføre opplæringen sin innen det utdanningsprogrammet de begynner på. Fylkeskommunen er forpliktet til å ivareta denne retten.

Vekslingselever har også mulighet for å velge overgang til påbygging til generell studiekompetanse eller å gjøre omvalg til andre fag, utdanningsprogram eller til et ordinært opplæringsløp.